

Arweiniad atodol: addoli ar y cyd mewn ysgolion anenwadol

Hydref 2017

Diben Estyn yw arolygu ansawdd a safonau mewn addysg a hyfforddiant yng Nghymru. Mae Estyn yn gyfrifol am arolygu:

- ▲ ysgolion a safleoedd meithrin a gynhelir gan, neu sy'n cael arian gan awdurdodau lleol
- ▲ ysgolion cynradd
- ▲ ysgolion uwchradd
- ▲ ysgolion pob oed
- ▲ ysgolion arbennig
- ▲ unedau cyfeirio disgyblion
- ▲ ysgolion annibynnol
- ▲ addysg bellach
- ▲ colegau arbenigol annibynnol
- ▲ dysgu oedolion yn y gymuned
- ▲ gwasanaethau addysg awdurdodau lleol ar gyfer plant a phobl ifanc
- ▲ addysg a hyfforddiant athrawon
- ▲ Cymraeg i oedolion
- ▲ dysgu yn y gwaith
- ▲ dysgu yn y sector cyfiawnder

Mae Estyn hefyd:

- ▲ yn rhoi cyngor ar ansawdd a safonau mewn addysg a hyfforddiant yng Nghymru i Gynulliad Cenedlaethol Cymru ac eraill
- ▲ yn cyhoeddi achosion o arfer dda yn seiliedig ar dystiolaeth arolygu

Cymerwyd pob rhagofal posibl i sicrhau bod y wybodaeth yn y ddogfen hon yn gywir adeg ei chyhoeddi. Dylid cyfeirio unrhyw ymholiadau neu sylwadau ynglŷn â'r ddogfen hon/cyhoeddiad hwn at:

Yr Adran Gyhoeddiadau

Estyn

Llys Angor

Heol Keen

Caerdydd

CF24 5JW neu drwy anfon e-bost at cyhoeddiadau@estyn.llyw.cymru

Mae'r cyhoeddiad hwn a chyhoeddiadau eraill gan Estyn ar gael ar ein gwefan:

www.estyn.llyw.cymru

Cyfieithwyd y ddogfen hon gan Trosol (Saesneg i Gymraeg).

© Hawlfraint y Goron 2017: Gellir aildefnyddio'r adroddiad hwn yn ddi-dâl mewn unrhyw fformat neu gyfrwng ar yr amod y caiff ei aildefnyddio'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol. Rhaid cydnabod y deunydd fel hawlfraint y Goron a rhaid nodi teitl y ddogfen benodol/y cyhoeddiad penodol.

Beth yw diben yr arweiniad hwn?

I roi arweiniad wedi'i ddiweddarau i arolygwyr ar arfarnu addoli ar y cyd.

Ar gyfer pwy y'i bwriadwyd?

Arolygwyr ysgolion a gynhelir ac ysgolion annibynnol.

Pryd y dylid dechrau defnyddio'r arweiniad?

O Fedi 2017.

Cynnwys**Tudalen**

Arweiniad atodol	1
Beth yw'r gofynion cyfreithiol ar gyfer addoli ar y cyd?	2
Beth yw addoli ar y cyd?	3
Sut dylem arolygu ac adrodd am addoli ar y cyd?	4
Cwestiynau cyffredin	5

Arweiniad atodol:

Y dogfennau allweddol Estyn sy'n rhoi arweiniad ar weithgarwch arolygu yw'r llawlyfrau arweiniad arolygu ar gyfer pob sector. Fodd bynnag, rydym yn llunio arweiniad atodol hefyd i helpu arolygwyr i ystyried agweddau penodol ar addysg a hyfforddiant ymhellach.

Mae'r dogfennau arweiniad atodol yn amlinellu rhai egwyddorion, ystyriaethau ac adnoddau allweddol ar gyfer arolygwyr. Maent yn ymwneud â phob sector y mae Estyn yn ei arolygu, oni bai bod y dogfennau'n datgan eu bod ar gyfer sector penodol. Maent yn ymhelaethu ar agweddau penodol ar addysg/hyfforddiant (e.e. arolygu llythrennedd) neu ffyrdd o gynnal arolygiadau (e.e. defnyddio teithiau dysgu) neu drefniadau arolygu penodol (e.e. arweiniad ar arolygu ysgolion eglwysig).

Nid nod y dogfennau arweiniad atodol yw bod yn gynhwysfawr. Nid yw'n ofynnol i arolygwyr weithio trwyddynt yn drwyadl wrth ymdrin ag unrhyw agwedd benodol ar arolygiad. Fodd bynnag, gallent fod yn ddefnyddiol i arolygwyr wrth iddynt ymateb i gwestiynau penodol sy'n dod i'r amlwg yn ystod arolygiadau neu pan fyddant yn dymuno myfyrio neu ymchwilio ymhellach.

Gallai'r dogfennau arweiniad atodol helpu darparwyr i gael dealltwriaeth o drefniadau arolygu Estyn hefyd. Gallent fod yn ddefnyddiol i ddarparwyr hefyd o ran arfarnu agweddau penodol ar eu darpariaeth eu hunain.

Mae ein gwaith arolygu wedi'i seilio ar yr egwyddorion canlynol:

- Bydd arolygwyr yn mynd ati i arolygu'n gadarnhaol, i sicrhau mai'r profiad dysgu proffesiynol gorau posibl fydd hwn ar gyfer y staff ym mhob darparwr
- Bydd arolygwyr yn arolygu ar sail dull sy'n cael ei arwain gan y dysgwr
- Bydd arolygwyr bob amser yn canolbwyntio'n gryf ar ansawdd yr addysgu a'r dysgu
- Bydd arolygwyr yn chwilio am arfer arloesol, graff
- Bydd arolygwyr yn teilwra gweithgareddau'r arolygiad yn unol â'r amgylchiadau ym mhob darparwr, cyhyd â phosibl
- Bydd arolygwyr yn hyblyg ac yn ymateb i ganfyddiadau sy'n dod i'r amlwg, ac yn defnyddio ystod gynyddol yr adnoddau a dulliau arolygu sydd ar gael
- Bydd arolygwyr yn ystyried popeth yn y fframwaith arolygu, ond byddant yn adrodd ar y cryfderau a'r gwendidau allweddol yn unig ym mhob darparwr

Beth yw'r gofynion cyfreithiol ar gyfer addoli ar y cyd?

Mae Deddf Diwygio Addysg 1988 a Chylchlythyr 10/94 Swyddfa Cymru yn pennu'r gofynion cyfreithiol ar gyfer addoli ar y cyd mewn ysgolion yng Nghymru. Mae'r gofynion hyn yn berthnasol i ddisgyblion mewn ysgolion a gynhelir ar wahân i ysgolion arbennig. Nid yw'r gofynion yn berthnasol i golegau addysg bellach neu ysgolion meithrin neu ddosbarthiadau meithrin mewn ysgolion babanod neu gynradd.

Mae Rheoliadau Addysg (Ysgolion Arbennig) 1994 yn pennu'r gofynion ar gyfer addoli ar y cyd mewn ysgolion arbennig.

Mae Rheoliadau Addysg (Anghenion Addysgol Arbennig) (Cymeradwyo Ysgolion Annibynnol) 1994 yn pennu'r gofynion ar gyfer addoli ar y cyd mewn ysgolion annibynnol (ac arbennig gan amlaf) ar gyfer disgyblion sydd wedi cael eu rhoi yno gan awdurdod addysg lleol.

Dyma'r gofynion:

- rhaid i ysgolion ddarparu addoli ar y cyd bob dydd i bob disgybl cofrestredig
- dylai'r rhan fwyaf o weithredoedd addoli ar y cyd ym mhob tymor ddilyn patrwm Cristnogol yn bennaf neu'n gyfan gwbl; hynny yw, dylent adlewyrchu traddodiadau cyffredinol y gred Gristnogol heb gadw at arferion unrhyw enwad Cristnogol yn benodol
- gall addoli ar y cyd gael ei gynnal unrhyw bryd yn ystod diwrnod yr ysgol
- gall addoli ar y cyd gael ei ddarparu i ddisgyblion beth bynnag fo maint y grŵp, er enghraifft, fel dosbarth, blwyddyn ysgol, grŵp cyfnod neu gymuned gyfan yr ysgol
- dylai addoli ar y cyd ystyried cefndir teulu, oed a gallu'r disgyblion dan sylw

Nid oes gofyniad cyfreithiol i ddarparu addoli ar y cyd i ddisgyblion o dan bump oed.

Gall rhiant gyflwyno cais i esgusodi eu plentyn o addoli ar y cyd ac mae'n rhaid i ysgolion gytuno i geisiadau o'r fath. Nid oes rhaid i rieni roi rhesymau. Rhaid i ddisgyblion sy'n cael eu hesgusodi gael eu goruchwyllo gan yr ysgol. Gall yr ysgol, gyda sêl bendith y rhieni, roi trefniadau amgen i addoli ar y cyd ar gyfer un neu fwy o ddisgyblion sydd wedi'u hesgusodi, ond nid oes rhaid iddynt wneud hynny. Dylai prosiectws yr ysgol gyfeirio at hawl y rhieni i gyflwyno cais i esgusodi eu plentyn o addoli ar y cyd ac amlinellu'r trefniadau ar gyfer disgyblion sydd wedi'u hesgusodi.

Mae Mesur Addysg ac Arolygiadau 2006 yn rhoi'r hawl i ddisgyblion y chweched dosbarth esgusodi eu hunain o addoli ar y cyd. Daeth y ddeddfwriaeth hon i rym yng Nghymru yn Chwefror 2009.

Mae gan athrawon yr hawl i beidio â chymryd rhan mewn addoli ar y cyd. Fodd bynnag, rhaid i'r ysgol sicrhau bod addoli ar y cyd yn parhau i gael ei ddarparu bob dydd i ddisgyblion.

Beth yw addoli ar y cyd?

Nid yw addoli wedi'i ddiffinio mewn deddfwriaeth. Mae'r arweiniad i ysgolion yng nghylchlythyr 10/94 Swyddfa Cymru yn cynnwys y diffiniad canlynol:

Rhaid iddo, mewn rhyw ystyr, adlewyrchu rhywbeth arbennig neu ar wahân i weithgareddau arferol yr ysgol a dylai fod yn ymwneud â pharchu neu fawrygu bod neu bŵer dwyfol.

Bydd addoli mewn ysgol yn wahanol i addoli ymysg grŵp o bobl sy'n credu yn yr un peth. Mae hyn yn cael ei gydnabod mewn deddfwriaeth drwy'r cyfeiriad at addoli 'ar y cyd' yn hytrach nag addoli 'corfforaethol'.

Mae nod addoli ar y cyd mewn ysgolion wedi'i ddisgrifio yng nghylchlythyr 10/94 y Swyddfa Gymreig:

Dylai addoli ar y cyd mewn ysgolion geisio rhoi'r cyfle i ddisgyblion addoli Duw, ystyried y materion ysbrydol a moesol yn ogystal ag ystyried eu credoau eu hunain. Dylai hefyd eu hannog i gymryd rhan ac ymateb, boed drwy gymryd rhan flaenllaw yn yr addoliad neu wrando, gwyllo ac ymuno yn yr addoliad a gynigir. Dylai hyn hefyd feithrin ysbryd cymunedol, hyrwyddo ethos cyffredin a gwerthoedd sy'n cael eu rhannu, ac atgyfnerthu agweddau cadarnhaol.

Mae addoli ar y cyd yn wahanol i wasanaeth boreol. Er bod y ddau'n cael eu cynnal ar yr un pryd, dylai'r gwahaniaeth rhyngddynt fod yn eglur.

Mae sawl ffordd o addoli ar y cyd mewn ysgolion. Gall disgyblion ei arwain yn rhannol neu'n gyfan gwbl. Mae rhai o gydrannau priodol addoli ar y cyd wedi'u nodi yn y blwch isod, ond nid yw'n rhestr gynhwysfawr. Gall addoli ar y cyd gynnwys un neu sawl un o'r gydrannau hyn.

- **Myfyrio** – gall disgyblion gael eu hannog i wrando, gwyllo neu fyfyrion ar ysgogiad priodol, fel darlleniad o'r Beibl neu waith llenyddol crefyddol arall, rhan o ddrama, dawn, fideo, cân, darn o gerddoriaeth, arteffact, pennill, stori, erthygl newyddion, ffotograff, llun, gweddi, cwestiwn, defod, cyflwyniad neu sgwrs gan aelod o'r staff neu siaradwr gwadd.
- **Gweddi** – gall disgyblion gael eu hannog i weddio'n uchel gyda'i gilydd neu weddio'n unigol yn dawel.
- **Cân** – gall disgyblion gael eu hannog i ganu emyn neu gân addoli arall gyda'i gilydd.
- **Darlleniad** – gall disgyblion gael eu hannog i ddarllen dyfyniad o'r Beibl neu waith waith llenyddol crefyddol arall, neu 'funud i feddwl'.

Gall disgyblion drafod ysgogiad wrth addoli ar y cyd, ond ni ddylai trafodaeth gael ei hystyried yn addoli ynddi hun. Yn yr un modd, nid oes rhaid i addoli ar y cyd gynnwys y cyfle i drafod.

Sut dylem arolygu ac adrodd am addoli ar y cyd?

Dylai arolygwyr arolygu addoli ar y cyd ym mhob ysgol nad ydynt yn darparu addysg enwadol. Dylent ystyried addoli ar y cyd yn ôl ei rinwedd ei hun ac yng nghyd-destun cynllunio dros gyfnod o amser. O ran y gofynion statudol ar gyfer addoli ar y cyd, dim ond yr achosion lle **nad** yw'r ysgol yn cydymffurfio â'r rhain y dylid sôn amdanynt.

Wrth farnu maes arolygu 4 ('Gofal, cymorth ac arweiniad'), bydd arolygwyr yn ystyried ansawdd addoli ar y cyd ac a yw'r ysgol yn bodloni'r gofynion cyfreithiol perthnasol. Dylai arolygwyr ystyried ysbryd yn ogystal â manylion y gyfraith wrth arolygu addoli ar y cyd. Ni ddylai tramgwyddau bychain neu achlysurol arwain at farnu nad yw'r ysgol yn cydymffurfio â'r gofynion cyfreithiol.

Hyd yn oes os nad yw addoli ar y cyd mewn ysgol yn cydymffurfio â gofynion cyfreithiol, gall wneud cyfraniad arwyddocaol o hyd at ddatblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol y disgyblion. Ar y llaw arall, mae'n bosibl cael addoli ar y cyd sy'n bodloni'r gofynion cyfreithiol, ac eto prin yw ei gyfraniad tuag at ddatblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol y disgyblion.

Mae mwy i addoli ar y cyd na bod y disgyblion yn bresennol ynddo yn unig. Rhaid i'r arolygwyr sicrhau bod y sawl sy'n arwain yr addoliad o leiaf yn paratoi'r disgyblion yn briodol ac yn eu hannog i wrando, gwylio a myfyrio ar yr addoliad sy'n cael ei gynnig. Gall barnu a yw disgyblion yn gwrando, yn gwylio neu'n myfyrio ar addoliad fod yn dalcen caled, felly hwyrach y bydd angen i arolygwyr fodloni eu hunain bod yr ysgol wedi gwneud ymdrech resymol i roi'r cyfle i addoli ar y cyd.

Ni ddylai arolygwyr:

- wneud nodiadau yn ystod gwasanaeth addoli ar y cyd
- amseru hyd y gwasanaeth addoli ar y cyd – nid oes isafswm amser wedi'i nodi yn y ddeddfwriaeth na'r arweiniad
- gadael i'w barn bersonol am addoli ar y cyd neu grefydd effeithio ar eu barn
- teimlo bod yn rhaid iddynt gymryd rhan gan mai yno i arsylwi addoli ar y cyd y maent

Cwestiynau cyffredin

1 A ddylai disgyblion blygu eu pennau neu gau eu llygaid yn ystod gweddi?

Eu dewis personol nhw yw plygu eu pennau neu gau eu llygaid yn ystod gweddi. Os yw'r disgyblion yn penderfynu peidio, ni ddylai arolygwyr gymryd yn ganiataol eu bod yn dangos diffyg difrifoldeb neu barch ac ni ddylent ychwaith ddod i'r casgliad bod yr addoli ar y cyd wedi methu â bodloni'r gofynion cyfreithiol oherwydd hynny.

2 A ddylai disgyblion ddweud 'amen' ar ddiwedd gweddi?

Eu dewis personol nhw yw cytuno â'r weddi neu ddweud 'amen' yn uchel ai peidio. Os yw'r disgyblion yn penderfynu peidio, ni ddylai arolygwyr gymryd yn ganiataol eu bod yn dangos diffyg difrifoldeb neu barch ac ni ddylent ychwaith ddod i'r casgliad bod yr addoli ar y cyd wedi methu â bodloni'r gofynion cyfreithiol oherwydd hynny.

3 A ddylai'r disgyblion gael eu gorfodi i ganu emynau neu ganeuon mawl?

Eu dewis personol nhw yw canu emynau neu ganeuon mawl ai peidio. Mae'r gyfraith yn mynnu bod ysgolion yn rhoi'r cyfle i ddisgyblion addoli. Nid yw'r gyfraith yn mynnu bod ysgolion yn gorfodi disgyblion i addoli.

4 Ni chafwyd cyfeiriad at y ffydd Gristnogol o gwbl yn ystod addoliad ar y cyd gan ysgol gyfan - a yw hyn yn dderbyniol?

Mae'r gyfraith yn nodi y dylai'r rhan fwyaf o wasanaethau addoli ar y cyd ym mhob tymor 'fod o natur Gristnogol yn bennaf neu'n gyfan gwbl'. Felly, o bryd i'w gilydd mae'n dderbyniol i addoli ar y cyd fod heb gysylltiad clir â'r ffydd Gristnogol. Dylai arolygwyr wirio cofnod yr ysgol o themâu diweddar addoli ar y cyd i weld a yw'r ysgol yn cydymffurfio â'r gyfraith ai peidio.

5 Mae ysgol gynradd yn honni nad yw'n gallu darparu addoli ar y cyd ddau ddiwrnod o'r wythnos gan nad yw'r neuadd ar gael. A yw hyn yn dderbyniol?

Nac ydyw. Nid yw hyn yn dderbyniol gan nad yw'r disgyblion yn gorfod dod ynghyd yn y neuadd i addoli ar y cyd. Os nad yw'r ysgol ar gael ddau ddiwrnod o'r wythnos, dylai'r ysgol wneud trefniadau i ddarparu addoli ar y cyd mewn grwpiau llai.

6 Darllenodd athro/athrawes destun ar gyfer 'munud i feddwl' i grŵp dosbarth mewn ysgol uwchradd, gyda chyflwyniad yn ei ategu ar sgrin, cyn delio â materion gweinyddol am weddill y cyfnod dosbarth. A yw hyn yn bodloni'r gofyniad am weithred o addoli ar y cyd?

Rhaid ystyried cynnwys y 'munud i feddwl' a'r ffordd y mae'r athro yn ei arwain. Os bydd y 'munudau i feddwl' yn bennaf ac fel arfer yn athronyddol, yn hytrach nag yn gyfan gwbl neu yn bennaf Gristnogol, yna ni waeth i ba raddau y mae'n cefnogi datblygiad moesol disgyblion, nid yw'n cydymffurfio â'r gofyniad cyfreithiol am weithred o addoli ar y cyd. Os bydd y 'munud i feddwl' yn Gristnogol yn bennaf, yna mae hwn yn ddull derbyniol. Byddai'n arfer dda pe bai'r athro yn annog disgyblion i fyfyrion ar y cynnwys ac yn rhoi cyfle i wneud hynny.

7 Nid yw arolygydd yn sicr a yw'r addoli ar y cyd mewn grŵp dosbarth ysgol uwchradd yn bodloni'r gofynion cyfreithiol – beth yw'r farn?

Oni bai bod arolygydd yn hyderus nad yw'r ysgol yn rhoi'r cyfle i ddisgyblion addoli, dylai farnu bod yr ysgol yn bodloni'r gofynion cyfreithiol.

8 Nid yw athro/athrawes grŵp dosbarth mewn ysgol uwchradd yn cytuno ag addoli ar y cyd ac nid yw'n rhoi cyfle i ddisgyblion addoli pan nad ydynt mewn gwasanaeth ar gyfer y flwyddyn neu'r ysgol gyfan. A yw hyn yn golygu bod yr ysgol yn methu â bodloni'r gofynion cyfreithiol?

Er bod gan athrawon yr hawl i beidio â chymryd rhan mewn addoli ar y cyd, rhaid i'r ysgol ddarparu addoli ar y cyd o hyd i ddisgyblion yn y dosbarth hwn. Os nad yw'r ysgol yn gwneud trefniadau eraill ar gyfer y dosbarth hwn fel arfer, byddai hynny'n arwain at farnu bod yr ysgol yn methu â bodloni'r gofynion cyfreithiol.

9 Yn ystod arolygiad ysgol uwchradd, nid yw athro llanw/athrawes lanw ar gyfer grŵp dosbarth yn darparu addoli ar y cyd i ddisgyblion. A yw hyn yn golygu bod yr ysgol yn methu â bodloni'r gofynion cyfreithiol?

Hwyrach nad yw'n bosibl i ysgolion ddarparu addoli ar y cyd bob amser oherwydd prinder staff neu resymau eraill fel prinder ystafelloedd mawr. Felly, dylai arolygwyr ystyried y ddarpariaeth dros gyfnod o flwyddyn yn hytrach na diwrnod yr arsylwi yn unig. Nid ddylai methu â darparu ar gyfer addoli ar y cyd ar un diwrnod arwain at farnu bod yr ysgol yn methu â bodloni'r gofynion cyfreithiol.

10 Oes rhaid i ysgolion ddarparu addoli ar y cyd i ddisgyblion y chweched dosbarth?

Rhaid i ysgolion ddarparu addoli dyddiol ar y cyd i ddisgyblion chweched dosbarth, ond gall disgyblion ofyn am gael eu hesgusodi ohono. O dan Ddeddf Addysg ac Arolygiadau 2006, mae hawl gan ddisgyblion chweched dosbarth esgusodi eu hunain o addoli ar y cyd a dylai ysgolion sicrhau bod disgyblion yn gwybod am hyn. Ni ddylai ysgolion gymryd yn ganiataol bod disgyblion chweched dosbarth yn dymuno cael eu hesgusodi o addoli ar y cyd ac, felly, rhaid iddynt gael cais gwirioneddol gan ddisgyblion i beidio â chymryd rhan. Nid yw'n ofynnol i ddisgyblion gyflwyno'u cais yn ysgrifenedig, ond dylai ysgolion gadw cofnod cyfredol o geisiadau gan ddisgyblion. Byddai'n ddefnyddiol pe bai ysgolion yn trafod hyn gyda disgyblion yn ystod eu cyflwyniad i'r chweched dosbarth.

11 Sut gall addoli ar y cyd fod yn 'Gristonogol ar y cyfan' mewn ysgol sydd â chyfran uchel o Fwslemaid?

Dylai'r ysgol ystyried y ffaith fod ganddi gyfran uchel o Fwslemaid. Dylai'r rhai sy'n arwain addoli ar y cyd gadw golwg ar yr amrywiaeth o gredoau sydd gan ddisgyblion yr ysgol. Dylai addoli ar y cyd roi'r cyfle i ddisgyblion addoli heb eu hannog i wneud rhywbeth sy'n mynd yn groes i ddysgeidiaeth eu crefydd. Er enghraifft, gall amserau gweddïo gael eu gadael yn ben agored er mwyn i ddisgyblion ddweud eu gweddïau eu hunain yn ddistaw.

12 Mae ysgol yn cydymffurfio â'r gofynion cyfreithiol ar gyfer addoli ar y cyd. A oes angen nodi hyn yn yr adroddiad arolygu?

Nac oes. Ni ddylai arolygwyr sôn am ofynion cyfreithiol ar gyfer addoli ar y cyd oni bai bod yr ysgol yn **methu** â chydymffurfio â'r rhain. Fodd bynnag, mae'n bosibl y bydd arolygwyr am adrodd ar y cyfraniad cadarnhaol a wna addoli ar y cyd at ddatblygiad ysbrydol a moesol disgyblion.

13 A yw gwasanaeth boreol yn weithred o addoli ar y cyd?

Nid oes modd cyfnewid y ddau derm ac maent yn golygu pethau gwahanol. Caiff gwasanaeth boreol ei ddefnyddio yn aml i atgyfnerthu gwerthoedd a disgwyliadau, rhannu newyddion, dathlu cyflawniad, a derbyn cyflwyniadau gan ymwelwyr, er enghraifft. Mae gweithred o addoli ar y cyd yn ofyniad statudol a gall ffurfio rhan bendant o wasanaeth boreol. Fodd bynnag, gallai ysgol ddarparu gweithred o addoli ar y cyd ar wahân i wasanaeth boreol. Wrth ysgrifennu adroddiadau, dylai arolygwyr sicrhau bod barnau yn cyfeirio'n briodol at addoli ar y cyd, gwasanaethau boreol, neu'r ddau. Er enghraifft, gallai unrhyw un o'r barnau isod fod yn briodol:

- (i) 'mae gweithredoedd o addoli ar y cyd yn hyrwyddo datblygiad ysbrydol a moesol disgyblion yn llwyddiannus';
- (ii) 'mae gwasanaethau boreol yn hyrwyddo datblygiad ysbrydol a moesol disgyblion yn llwyddiannus';
- (iii) 'mae gwasanaethau boreol, gan gynnwys gweithredoedd o addoli ar y cyd, yn hyrwyddo datblygiad ysbrydol a moesol disgyblion yn llwyddiannus'; neu
- (iv) 'mae gwasanaethau boreol a gweithredoedd o addoli ar y cyd yn hyrwyddo datblygiad ysbrydol a moesol disgyblion yn llwyddiannus'.

14 Caiff grŵp o ddisgyblion eu tynnu o gyfnod dosbarth a gwasanaethau boreol, pan fydd addoli ar y cyd yn digwydd, i gael cymorth arbenigol (er enghraifft ymyriadau llythrennedd neu rifedd, neu gwnsela). A yw hyn yn dderbyniol?

Nac ydyw, nid yw hyn yn dderbyniol gan nad oes darpariaeth yn y gyfraith i'r ysgol dynnu disgyblion o addoli ar y cyd. Dylai'r ysgol sicrhau bod yr holl ddisgyblion yn cael cyfle i gymryd rhan mewn gweithred ddyddiol o addoli ar y cyd.